

op de kuierlatten

Vuurtorenpad 10 km

De vuurtoren, de wijngaard, de boerderijwinkel, de akkerbouw, prachtige singels, het grazende vee; deze in alle opzichten afwisselende Kuierlattenroute zal u aangenaam verrassen! U wandelt bovendien in een historisch interessant gebied: deels op het nieuwe land, deels in het buitendijkse strandgebied van voor de drooglegging.

Wie goed kijkt, ziet het terug in het verschil tussen klei- en zandbodem en de diversiteit in gewassen die daarbij hoort. Er wacht u iets moois!

Vuurtorenpad

Het Vuurtorenpad zou ook 'de oude strandroute' kunnen heten. U wandelt namelijk deels buiten de Flevolandse provinciegrens in het buitendijkse strandgebied van vóór de drooglegging. Hier ziet u goed het verschil tussen het oude en nieuwe land en de diversiteit die daarbij hoort. Natuurlijk maakt óók de vuurtoren waarnaar het pad is genoemd, deze route bijzonder.

U start de route op de parkeerplaats aan de Kanaalweg bij Blokzijl. Hier staat het informatiebord over het pad. Ter plaatse kunt u de route met alle informatie nog downloaden via opdekuierlatten.nl of de QRcode.

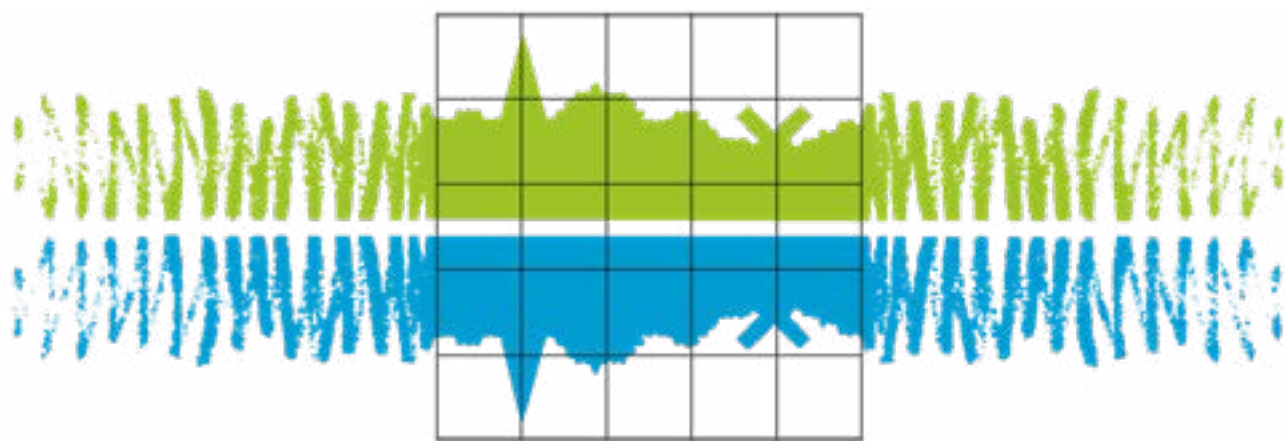

Landschapsbeheer Flevoland

Botter 1403, 8232 JP Lelystad

Telefoon 0320 294939

www.landschapsbeheerflevoland.nl

Landschapsbeheer Flevoland

Zorg voor ons landschap

Vuurtoerenpad

Vuurtoerenpad

Startpunt

GPS N 52 43.589, E 5 57.365

Het pad start op de parkeerplaats net buiten Blokzijl, aan de Kanaalweg.

Honden aan de lijn toegestaan.

Trek stevige schoenen of laarzen aan als het nat weer is, het stuk over het land kan nat zijn!

1 Blokzijl

Waar boeren in de Noordoostpolder nu groenten en fruit telen, bulderden ooit de golven van de Zuiderzee. Het oude stadje heeft een rijke geschiedenis.

kaart

U loopt eerst in zuidelijke richting over de dijk langs het Vollenhoverkanaal. Heerlijk uitwaaien terwijl u richting Vollenhoven loopt.

Aan uw rechterhand ziet u de inlaattocht die op de plek is gegraven van de oude Zomerdijk; nu tevens de provinciegrens. Deze tocht voert schoon water naar het achterland van

[kaart](#)

GPS 52.71033, 5.95088

Na de parkeerplaats gaat u rechtsaf naar beneden en dan linksaf naar de Blokzijlerweg (Ettenlandseweg over).

Vanaf de weg hebt u goed zicht op de akkers met biologische akkerbouw en tuinbouw. Er groeien gewassen als kool, pompoen, aardappelen, wortels en grasklaver. Het klaver vervangt de kunstmest en zorgt voor de benodigde stikstof in de bodem. Ook graast er in dit gedeelte van de route melkvee.

kaart

GPS [N 52 42.458, E 5 55.886](#)

Dan verlaat u de Blokzijlerweg en gaat rechts over de akker richting vuurtoren.

2 De vuurtoren is een replica van de voormalige vuurtoren die op het einde stond van een strekdam van 1800 meter lang, die de boten het toenmalige handelsstadje Blokzijl in loodste. Door de aanleg van de Noordoostpolder is ook deze strekdam droog gevallen en verloor de vuurtoren haar functie. In 1942 is het lichtbaken daarom opgeblazen en de strekdam afgegraven. Gelukkig wordt de [historie](#) van dit gebied weer zichtbaar met de herbouw van de oude lichtglorie.

[kaart](#)

U vervolgt uw weg daarna langs de waardevolle doorspoeltocht voor het achterliggende fruitteeltgebied, met schoon water uit het Vollenhovermeer.

Waterschap Zuiderzeeland beheert onder andere de tochten in Flevoland, een belangrijk onderdeel van het Flevolandse watersysteem. In totaal zijn er 1200 kilometer vaarten en tochten en maar liefst 5000 kilometer sloten.

[kaart](#)

Bij veel tochten vervangt het waterschap de houten of betonnen oeverwand door een natuurvriendelijke oever of duurzame oever. Zo ook bij de Steenwijkertocht waarlangs dit pad voert. De traditionele berm wordt verruimd tot een plasberm van twee meter breed, die zo'n 30 centimeter diep is. Door deze verbreding kan de tocht meer water bevatten en afvoeren als het hard regent en krijgt het agrarisch gebied minder snel 'natte voeten'. Het ondiepe water is het leefgebied van waterdiertjes, zoals libellelarven, waterkevers en jonge vis. Daarnaast biedt de glooiende oever meer ruimte aan planten en dieren. Otters, reeën, kikkers en ringslangen kunnen makkelijk het water in en uit, libellen scheren over het ondiepe water, vlinders en allerlei andere insecten zoeken nectar bij de bloeiende oeverplanten.

[kaart](#)

Vanuit het Vollenhovermeer wordt water in de Steenwijkertocht ingelaten. Dit water is van zeer goede kwaliteit. Het water in de tocht zelf is namelijk nogal zout en bevat veel ijzer. Het aangevoerde water wordt onder andere gebruikt voor droogtebestrijding, doordat de agrariërs het water kunnen gebruiken om de akkers te besproeien, voor doorspoeling van de vaarten en voor peilhandhaving.

[kaart](#)

U passeert landbouwkavels met gewassen als aardappelen, winterwortels, suikerbieten, erwten, uien en witlof alvorens u aankomt bij het bruggetje en het watervalletje. Het markeert het hoogteverschil tussen het hoger gelegen oude land en het trapsgewijs lager aflopende nieuwe land; het verloop is hier in totaal zo'n twee meter. Het kabbelende water brengt rust.

Een mooi plekje om even van te genieten...

U steekt daarna de tocht over en loopt rechtdoor tussen de landerijen van de familie Van Schendel door richting de **Steenwijkerweg, gebouwd op het puin van de afgegraven strekdam!**

GPS [N 52 43.193, E 5 55.015](#)

U steekt de Steenwijkerweg over (uitkijken!) en gaat rechtsaf het fietspad op.

[kaart](#)

3 **Maronesse**

Al snel ziet u aan de linkerkant de wijngaard van Roland en Bianca [van der Veeke](#). In de polder? Ja, echt waar, het kan! Er staan diverse rode en witte rassen die in ons klimaat goed rijpen. Zomers wandelt u dus door de weelde van rijpende druiventrossen, in september of oktober heeft u de kans de oogst te zien.

GPS [52.72085, 5.92205](#)

U gaat linksaf tussen de wijnranken door voor een ommetje door de wijngaard. Dan loopt u linksaf het fietspad weer op, steekt u de Steenwijkerweg weer over en passeert u de boerderij van de familie Daniels/Kolk met een bloementafeltje en in het voorjaar een tulpenpluktuin.

GPS [52.72144, 5.92682](#)

Achter het erf linksaf. U loopt vervolgens langs de sloot over de kopakker van de kavel naar achteren.

[kaart](#)

Hier bereikt u het gebied dat tot 1942 strand was. Overheerst klei aan het begin van de route, naarmate u verder 'naar achteren' kuiert richting de dijk, stuit u op het [Blokzijlerzand](#): het fijnste zand ter wereld en zeer stuifgevoelig. De korrels zijn zo klein dat het bijna klei lijkt. Hier staan daarom andere gewassen, zoals tulpen en blauwe druifjes maar ook wel bloemkool, zilverruitjes en waspeen. In het veld stuiten de boeren her en der nog op keien en basaltblokken uit de voormalige Zuiderzeetijd.

Na de kavel steekt u de Ettenlandseweg over naar het fietspad (uitkijken!) en daarmee passeert u ook de provinciegrens: u loopt nu in Overijssel. Op het fietspad rechtsaf, na vijftig meter slaat u linksaf, bij de singel.

GPS [52.72057, 5.93977](#)

[kaart](#)

Een pracht van een singel, met zeker twintig soorten bomen, struiken en bloemen. De vele besdragende soorten trekken een keur van vogels aan.

U loopt hier over het land van de familie Marsman van [Eko-boerderij 'de Eerste'](#). Deze boerderij dankt zijn naam aan het feit dat het de eerste boerderij is die gebouwd is in de NOP. In 1942 is nl. begonnen met het droogleggen van de Noordoostpolder en omdat deze boerderij op het oude strand van de Zuiderzee staat, was het er al snel droog genoeg om te bouwen.

Eko-boerderij “De Eerste” is een biologische boerderij met veel verschillende takken. Er zijn 60 melkkoeien, waarvan de melk verwerkt wordt tot boerenkaas en yoghurt.

[kaart](#)

Ook is er een groenten- en akkerbouwtak, waar verschillende groenten en aardappelen worden geteeld. In de boomgaard aan de Uiterdijkenweg scharrelen 250 leghennen.

Na de kleurrijke bloementuin gaat u linksaf. Alleen kijken, niet plukken svp! Wilt u ook thuis nog van deze pracht genieten? De bloemen zijn te koop op de eko-boerderij, vlakbij het Vuurtorenpad aan de Uiterdijkenweg.

Voor de volgende singel slaat u rechtsaf richting Blokzijl en daarna aan het eind van het land rechtsaf en vervolgens weer linksaf, waar u tussen sloot en bosrand in het oude buitendijkse gebied struint. Dan rechtsaf richting de Kanaalweg naar de parkeerplaats.

Daar aangekomen heeft u er een Kuierlattenroute op zitten. Dat was genieten, waar of niet?!

[kaart](#)

Deelnemers

Ad van Schendel: “De wereld verandert en de polder verandert mee. Het is leuk om daaraan mee te kunnen doen en daar iets van te kunnen laten zien. Mijn vader begon met één kavels, mijn vrouw Aly en ik bewerken er nu zes. Het wordt weliswaar grootschaliger, maar de landbouw blijft een rustpunt in de drukke wereld. We genieten echt van de natuur hier en brachten dat ook onze kinderen al van jongs af aan bij. “Hoor je die vogel?” “Zie je de knoppen in de bomen?” De natuur bepaalt ons leven in alle opzichten. We hebben een vrij beroep en het weer is bepalend voor onze dagindeling, ons inkomen en gezinsleven; als we een droge zomer hebben is ons leven relaxter dan wanneer het erg nat is. Onze liefde voor de natuur en dit gebied is ook de reden waarom we meedoen met de Kuierlatten. Het is hier prachtig en dat kan nu iedereen ervaren”.

[terug naar route](#)

Roland van der Veeke verbouwt op zijn wijngaard [Maronesse](#) witte en rode druiven die vroeg rijpen en daardoor passen bij het Nederlands klimaat. “Een soort uit de hand gelopen hobby die steeds professioneler wordt”, aldus Roland. “We vinden het leuk om naast de akkerbouw echt iets nieuws uit te proberen. Met het Kuierlattenpad willen we laten zien dat het kan en hoe leuk dit is, in Nederland en specifiek in de polder.

“Vooralsnog lijkt het een gouden greep: de druiven floreren. De eerste echte test was in 2008 toen de eerste wijn was ‘gerijpt’ en daadwerkelijk was te proeven. Een proeverij van wijnen van eigen of andere Nederlandse wijnen organiseert men voor groepen vanaf vijftien personen na telefonische afspraak. Als u tijdens de Kuierlattenwandeling langs de Boerderijwinkel van de Maronesse loopt kunt u op het terras genieten van de heerlijke producten uit de winkel en natuurlijk ook van een glaasje wijn. Of neemt u een flesje mee om thuis te proeven?

Lees de [geschiedenis van melkbussen naar wijnflessen](#).

Sander en José Daniëls-Kolk verbouwen al dertig jaar tulpen, maar sinds 2005 ontvangen wij elk voorjaar zo'n zesduizend bezoekers in één maand tijd in onze tulpenpluktuin. Mensen kunnen tussen half april en half mei (een beetje afhankelijk van het voorjaar) zelf hun boeket plukken en naar eigen smaak in kleur en vorm samenstellen. U bent welkom!"

Lees [hier](#) het verhaal: **Tulpen geuren, hoe kan dat gebeuren?**

„DE EERSTE“

Boerderij De Eerste was oorspronkelijk een staatsboerderij met 60 stuks melkvee. In 1956 kreeg Gerrit Marsman sr.sr. de kans om bedrijfsleider te worden van deze boerderij. Als zijn zoon Gerrit en Bertiene in 1987 het roer overnemen kiezen ze voor een andere richting. Zij willen biologisch werken en ze willen er een meermansbedrijf van maken. In de loop van de jaren komen en gaan er mensen. Mensen met initiatieven. Zo krijgt Ekoboerderij De Eerste langzaam zijn huidige vorm. Het wordt gemengd in brede zin.

Lees [hier](#) meer over de geschiedenis van de boerderij in het verhaal **De koffietafel van Hennie**

Historie

Twee keer pionieren

In het boerengezin Van Schendel in Wagenberg is het een drukte van belang met twaalf kinderen. Adri (1914-1974) is een van de jongsten. Hij volgt de Landbouw-winterschool en wil boer worden. Dat kan niet op het ouderlijk bedrijf. Hij besluit zijn toekomst elders te zoeken en wordt in 1942 ploegbaas bij de ontginning van de Noordoostpolder. Hij is pionier van het 1e uur. Hij overleeft de razia in 1944 door zich, steeds verplaatsend, in het riet te verschuilen. Dit zijn angstige uren.

Adri en Jo werken hard op het bedrijf met drie paarden en zes koeien. Algauw verdwijnen de koeien en wordt het alleen akkerbouw. Dat vereist veel investeringen. Het overlijden van Jo en 2 jaar later van vader Adri laat diepe sporen na in het gezin. Zoon Ad vormt in 1980 met de 2e vrouw van zijn vader een maatschap. Hier begint een tweede pionierstijd. Het bedrijf moet opnieuw worden opgebouwd en alle kansen worden aangegrepen om het ouderlijk bedrijf levensvatbaar te houden. Marie wil graag terug naar Brabant en vertrekt in 1983.

[terug naar deelnemers](#)

Ad moet nu de klus alleen klaren totdat hij zijn vrouw Aly Fennema ontmoet. Ad is nooit opgehouden met opbouwen en uitbreiden. Het bedrijf met voornamelijk pootaardappelen, groeit en bloeit. Martijn loopt zich inmiddels warm voor opvolging en gaat in 2018 op de boerderij wonen.

Tulpen geuren, hoe kan dat gebeuren?

In 1953 komen Daan en Fie Daniëls met hun zoon Sander uit Wageningen naar de Noord-oostpolder. Daan is een paardenman, die de eerste jaren het land nog met paarden bewerkt, terwijl de buren al tractoren hebben. De verstandhouding met de Groningers, Brabanders en Zeeuwen is uitstekend. In nood helpen ze elkaar. Als in een tractor in de natte grond vast komt te zitten, brengen de paarden van Daan redding. Aan huis verkopen ze melk en eieren. De boerderij krijgt 'De Wijde Blik, vanwege het uitzicht.

In 1976 begint de tulpenteelt vanwege vraag naar grond vanuit Noord-Holland. Het Blokzijlerzand is perfect voor het machinaal rooien van tulpenbollen.

In 1984 stopt de melkveehouderij. Een nieuw tijdperk breekt aan, Sander zet met Jozé Kolk het bedrijf voort. Naast akkerbouw komen er andere activiteiten: een boerderijwinkel, tulpenpluktuin en maïsdoolhof. Zoon Job volgt het Groenhorst College en leert verder.

Inmiddels is de belangrijkste activiteit het te-
len van tulpen. Elk voorjaar bloeien er duizen-
den tulpen in vele kleuren.

[terug naar deelnemers](#)

Van melkbussen naar wijnflessen

In 1952 komen Jan en Jo van der Veeke naar de Noordoostpolder. Jan komt uit Brabant en volgt daar de Landbouw school. De directeur stimuleert de jongens om in de Noordoostpolder te gaan werken. Dus trekt hij naar het 'be-
loofde land' waar hij in 1947 aan de gang gaat met sloten graven.

Jan en Jo bouwen de boerderij op. Het is een gemengd met een zesde graslandverplichting. De koeien gaan weg in 1975. Ze specialiseren zich in pootaardappelteelt .

Zoon Cor en Riek komen in 1980 op de boerderij wonen met hun kinderen. Cor vergroot het bedrijf door grondaankopen. In 2004 start hij, samen met Riek, de wijnbouw. Ze beginnen met driehonderdvijftig planten. Dit groeit uit tot drieënhalve hectare in 2017. Een wijn-
makerij wordt gerealiseerd. Daar maken ze ook wijn voor andere wijnboeren. Er komt een bezoekersruimte in de oude koeienstal.

In 2014 bouwt Roland samen met vriendin Bianca een boerderijwinkel voor de verkoop van aardappelen, groenten, fruit en eigen wijn. Zij gaan er als 3e generatie in 2015 wonen met de kinderen. Roland bouwt het bedrijf verder uit en bebouwt honderd hectare. Hij heeft regelmatig hulp van buitenlanders, die als backpacker kort bij hen verblijven en meewerken op het land.

[terug naar deelnemers](#)

De koffietafel van Hennie

Bij de verpachting in 1952 houdt de Directie boerderij De Eerste met kavel R76 in eigen beheer. Van 1952 tot 1956 exploiteert de heer Jousma de vierentwintig hectare op kavel R76 met graslandverplichting. Na zijn overlijden treedt in 1956 een nieuwe bedrijfsleider aan, Gerrit Marsman. Hij komt met zijn vrouw Hennie uit Twente.

Op De Eerste
dat het bedrij

ent en specialistisch; “Als ik toch al 2/3 gras moet verbouwen, dan beter al het land in gras en alleen koeien melken”. Onder zijn leiding heeft het bedrijf bijna alleen permanent grasland in gebruik. De veestapel groeit tot negentig melkkoeien als in 1972 kavel R98 bij het bedrijf wordt gevoegd. Door deze efficiënte bedrijfsvoering is er ruimte voor het ontvangen van diverse groepen voor een excursie. Maar belangrijker, vooral ruimte voor gastvrijheid in de huiskamer van Hennie. Velen vinden de (dagelijkse weg naar haar koffietafel. Boerderij De Eerste is bv. voor de driehonderd polderwerkers uit [werkkamp Blokzijl](#) het meest dichtbij.

foto : Canon van Nederland

collectie L. Heyman

De bedrijven in e
verliezen door de jaren heen hun functie en worden verpacht. Zo wordt Gerrit in zijn eenenzestigste levensjaar voor het eerst zelfstandig boer. Hij doet dit voor zoon Gerrit die ook heel graag de landbouw in wil en die hem na vier jaar samen werken opvolgt.

Als Gerrit en Bertiene het roer overnemen kie-

zen ze voor een andere richting . Zij willen biologisch werken en ze willen er een meermansbedrijf van maken. De weg om dit te realiseren is ontstaan aan de koffietafel van moeder Hennie: een open houding aannemen, mensen durven ontvangen en mensen kansen geven. Zo krijgt Ekoboerderij De Eerste langzaam zijn huidige vorm. Het wordt gemengd in brede zin. Op het erf en vijfenzestig hectare land is er plaats voor vijfenzestig koeien, vijftwintig hectare tuinbouw, een kaasmakerij, een biologische boerderijwinkel, een bezorgdienst, handel in biologische kazen uit heel Europa, een inpakbedrijf voor olijven en een groentebedrijf voor fijne teelt. Dit wordt grotendeels gerund als maatschap door Gerrit, schoonzoon Erik, Gerrit en Bertiene De laatste drie genoemde takken zijn alle zelfstandige bedrijven. Natuurlijk zijn er dagelijks naast deze mensen diverse medewerkers actief. De koffietafel is goed gevuld.

[terug naar deelnemers](#)

[kaart](#)

Op de kuierlatten

Verspreid over Flevoland liggen een tiental wandelpaden onder de noemer 'Op de Kuierlatten'. Paden om te struinen door het landschap, over boerenland. Niet over geplaveide paden, maar langs dijken, vaarten, over akkers, door boomgaarden en bossen en langs cultuurhistorische bezienswaardigheden.

op de kuierlatten

Populier

Deze snelgroeïende boom kan wel 40m hoog worden. De knoppen zijn kleverig en lekker geurend. In de herfst kleuren de bladeren geel.

De boom bloeit met katjes, die voor het uitlopen van het blad verschijnen. De mannelijke katjes zijn vaak rood. De vrouwelijke katjes blijven tot in mei of juni hangen. Dan komt het zaad vrij, dat door het pluis ver op de wind meewaait.

Sommige bomen produceren zoveel pluis dat het lijkt of het sneeuwt.

Mensen kunnen hier allergisch voor zijn.

Wees eens een half minuutje helemaal stil. Hoor je het geluid wat de blaadjes van deze boom maken? Ook al waait het maar heel zachtjes; de blaadjes van een populier ritselen bijna altijd. Luister maar eens.....

